

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyetli tagok egész évre 8 K, ténitók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér. Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

B E T E G H P Á L

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hová a kéziratok, hirdetések és előzetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk! Hirdetéseket 100 szög minden 6 sz. 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetéseket negyzetem. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér so a K. Dikák előre fizetendők. — M. kir. postakaraképöntári osek- és klóring 10,489. szám

Lanyha kurucok.

Irta: **Pallos Árpád** dr.

Még a parlament nyári szünetének kezdete előtt Kossuth Ferenc, mint az országos függetlenségi és 48-as párt vezére arrakérte a képviselőket, hogy a 48-as eszmék híveit is, hogy úgy a saját, mint különösen a párt, de legkiváltképen az ország érdekében, széledjenek szerte szét a hazában s hirdessék a népnek a függetlenségi elv mellett való tántoríthatatlan kitartást, a rendíthetetlen bizalmat képviselőik, de különösen választott pártvezéreik mellett.

S a nyáj szerte széledt, de vezérének szavát nem fogadta meg. A nagy meleg, a vidéki képviselők mezei munkái, úgy látszik nagyobb fontossággal bír előttük, semmint a párt, az ország elsőrendű követelményei.

Idestova letelik a pihenésre szánt idő. Az országháza ismét összeül, hogy vitális érdekeinkben döntsön s a nagy szünet semminemű kibontakozással nem szolgált, egyetlen lépéssel sem vitte előbbre, a már nyár elején kátyuba ragadt ország szekerét.

Mintha csak egyöntetűen há-
tározták volna el, hogy nyári
pihenőjükben nem háborgattat-
ják magukat, oly egyformán
semmit sem tesznek, ami vala-
melyest csak figyelemre is méltó
lenne, oly semmibe sem veszik
a vezér jól megfontolt kíván-
ságát.

Szinte azt hitte volna minden józan politikus, hogy a nyári szünetet minden egyes hónapja annál is inkább fel fogja használni politikai agitációkra, mert hiszen az új választások s ezzel egyidejűleg a kerületek megdolgozása küszöbön áll s minden képviselőnek érdeke, hogy kerületét a jövőben is megtarthassa.

E helyett mit tapasztalunk. A pihenőre ment képviselők majd legnagyobb százaléka szó szerint vette a pihenőt s nagyrészt fürdőhelyeken keres enyhet a nagy fáradalmak ellen, másrészt vidéki tuszkulánu maikba vonultak vissza, hogy ott keseregjenek a haza szomorú sorsa felett.

Csakhogy ez nincs rendjén! Ha az ország érdekeit képviselő urak nem törődnek a haza dolgaival, ha azok indolensek a nagy problémák megoldásában, akkor ugyan minő

oldalról várják a folytonosan tartó válság megoldását s honnan remélik, hogy ősre a viszonyok javulni fognak?!

A semmítévessel még ügyeket el nem intéztek, de legkevesebbé intézhetőek a mi speciális politikai bonyodalmaink melyek évszázados szerencsétlen diplomáciai tevékenységekből fakadnak. Erős agitáció, a nép legszélesebb rétegeinek bevitete a nagy, aktuális politikai kérdésekbe, oly erősségek lettek volna, melyek a kormány amugy is sisiphusi munkáját némiképen megkönnyíthették volna. Így azonban a válság elődázásából semminemű előnyt sem remélhetünk. Sőt ellenkezőleg! Az osztrákok látva a kurucok lanyhaságát, még nagyobb bátorságra kapnak s még messzebbre mennek példátlan igazságtalanságukban, a magyar érdekek megtagadásában.

Jól tudjuk mi azt, hogy a mi gyöngé szavunk csak kiáltó szó lesz a pusztában, mely visszhang nélkül elhal a semiségben. De mi nem akarjuk azt a hibás látszatot kelteni, hogy „Qui tacet, consentire videtur“, a hallgató beleegyezni látszik, hogy mi is szentesítjük azok ténykedését, akik tulajdonképen nem tesznek semmit a haza sorsa érdekében.

Fel tehát kurucok! Fel a
tespedésből! A labanc ne lássa
meg ősi renyheségteket. Köves-
sétek a vezér intő szózatát s
járjátok be a hazát buzdító,
felvilágosító, erősítő szavatokkal!
Hadd lásson a nép tisztán s
világosan a saját ügyében. Tudja
meg, mit várhat képviselőitől,
mit vezérétől és mit uralkodó-
jától. Ha azután minden egyes
honatya megtette kötelességét,
akkor nyugodtan tekinthetünk
a vakáció végére, senkit fele-
lősség a következményekért nem
terhelhet, mert mindenki meg-
tette a magáét.

De jól vigyázzanak! Mert miként a múltban, úgy a jelenben is, ha lanyha a kuruc, annál frissebb, annál óvatosabb, támadásra készebb a labanc.

S a labancok utódai még élnek !

— **A tisztii főügyész nyugdíjazása.**
Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának a vármegyei tisztii főügyész nyugdíjazására vonatkozó határozatát — indokai alapján — a belügyminiszter jóváhagyta.

— **Községi képviselőválasztás** ügyében a községi előljárásnál, illetve r. t. városnál a törvényes 15 napon belül beadott panasz elkésztnek nem tekinthető és az 1896. XXVI. t.-c. 96. §-a alapján vissza nem utasítható. (Közig. bírós. 6788—908. sz.)

POLITIKA.

— Fővárosi tudósítónktól —

A budapesti nemzetközi orvosi kongresszus körül a politika hullámai csapkodnak magasra. A szigorúan tudományos jellegű nemzetközi összejövetelt politikai kérdésgyanánt kezelik és politikai pártállások szerint ítélik meg. Az a tervszerű agitáció, amelyet a nemzeti-ségek folytatnak ellenünk, most az orvoskongresszust tette meg ütköző ponttá és ebben keresi az alkalmat arra, hogy Európát ellenünk hangojlja.

Be kell vallanunk, hogy a nemzetiségiek nagyon ügyesen, szorgalmasan, nemesebb ügyhöz méltó buzgalommal agitálnak a magyar nemzet ellen. És el kell ismernünk azt is, hogy az eszközökben, a harci fegyverek megválogatásában nem nagyon válogatósak.

Tudományos kérdést politikai
térre átvitték: ez a fogás rávall a
nemzetiségekre. A tudomány csar-
nokaiba bevonultatni a politikát,
igazán olyan trükk, amelytől min-
den jobb érzésű ember elfordul.
De hát ők nem tulságosan kénye-
sek, ha a magyar nemzet befeketi-
téséről van szó és nem riadnak vissza
semmiféle eszköztől, amely e cél-
jukat szolgálja.

A román orvosok után most a szerb orvosok körében hódított az a felfogás, hogy a budapesti orvosi kongresszusra nem szabad ellátogatniok. Nem pedig azért, hogy nem tehetik be lábukat olyan állam fővárosába, amely tűzzel-vassal irtja a nemzetiségieket.

A tudomány bizonnyára nem fog sokat veszíteni vele, ha a román, meg a szerb orvosok távol maradnak a kongresszustól. Inkább ők lehetnek a vesztesek. De hisz ők nem is a tudományos célzatot nézik, hanem az agitációs harcra gondolnak. Nem a tudomány komoly szolgálata vezeti őket, hanem a politikai küzdelem. Nem törődnek avval, ha tudományos téren talán hátrányukra lehet, hogy ők nem vesznek részt a világ legelőkelőbb orvosainak ez összejövetelén. Sokkal nagyobb nyereségük és elégtételük, ha a kongresszus alkalmából ismét telelérmázhatják Európát hazug siránkozásaikkal és ellenünk uszithatják az európai közvéleményt.

Hogy ezekből az obligát nemzeti-ségi panaszokból mennyi az igaz, avval minden komoly, józan felfogásu, objektív ítéletű ember tisztában lehet, aki nem engedi magát hazug szólamokkal félre vezetetni, hanem előbb a terveket akarja megismerni. De természetes, hogy a külföld, ha folytonosan csak ezeket a panaszokat hallja és a tényeket,

az igazságot nem terjesztik eléje, a végén mégis gyanakodni kezd, hogy talán csakugyan van valami ezekben a vádakban. Nekünk is kell hát állanunk a külföld előtt, nem szabad lenéző hallgatással napirendre térnünk a nemzetiségi áskálódások felett, mert ha nem hangoztatjuk az igazunkat, ha nem teszünk semmit ennek a könnyen megdönthető — mert a hazugság fegyvereivel dolgozó — agitációnak az ellensúlyozására, akkor ne csodálkozzunk rajta, hogy utóljára is tényleg általánossá lesz a felfogás, hogy a magyar nemzet zsarnok elnyomója a nemzetiségieknek. Meg kell mozdulnunk nekünk is, ki kell szállanunk a sikra és az igazság fegyvereivel, a tények őszinte feltáráásával kell összetörnünk a nemzetiségiek hazug fegyvereit.

A politika most nyári álmát alussza. A politikusok mind nyaralnak, távol a fővárostól és összigg semmi sem fogja megtörni ezt a politikai teljes szélcsendet. Természetesen azonban egyes lapok mégis politikai szenzáció után szimatolnak és valami nagyobb leleplezéssel szeretnének kedveskedni olvasóiknak. Ilyenkor nyáron nőnek meg a kis apró-cseprő ügyek óriási horderejű eseményekké és születnek meg a hatalmas szenzációk, amelyeknek legtöbbször semmi alapjuk sincs. Legutóbb az egyik lap azt a nagy titkot pattantotta ki, hogy ősszel választásra készülnek, a bankosokat kitessékelik a függetlenségi pártból és a koalíció eddigi pártjainak kormányhiú elemeiből erőszakos választások után többséget teremtenek a mindent feladó kormányzati program számára. Természetesen ez az egész közlés a fantázia szüleménye és csak ilyenkor nyáron tűri el a nyomdafestéket, amikor események hiányában némely lapoknak mesékkel kell a rovatokat megtölteni. A bankosok kitessékelése már körülbelül olyan előkelő szerepet játszik a hírek között, mint a — tengeri óriási kigyó. Nincs semmi a kánikulában — jövel jó öreg tengeri kigyó. Nem történt semmi a szünet alatt a politikában — elő a vészhirrel, a bankosok kiugrasztásával. Igazán nem tudjuk, hányadszor kell már ismételni, hogy a függetlenségi pártban semmiféle külön bankcsoport nem létezik. A párt teljesen egységes, úgy az elvekben, mint a taktikai kérdésekben. Ezt az erős egységet már számtalanszor dokumentálta ékesszólóan és az önálló bank kérdésének tekintetében a párt egyetlen tagja sincs más véleményen, mint a mit a párt egésze vall. Az önálló bank felállítása kardinális programpontja a pártnak, attól egy percre sem tért el, nem fog eltérni és aki külön csoportban látja az önálló bank híveit, a kikelet pláne ki kell rekeszteni a pártból, — az hamisan lát.

— **Teles mondások.** A ki felveszi pennáját, szóljon igazat vagy halit gasson. — Könnyebb a nap világalottani, mint a keresztény egyházat eltörölni. — A hit szeretet nélkül ugyan lehetséges, de nem ér semmit.

A magyar dal országos ünnepe.

Országos ünnepre gyűltek össze mai napon, augusztus 15-én Kecskemét városába a magyar dalosok, hol háromezer magyar dalnokkal több, mint ötven magyar művészi egyesület részvételével a XVIII-ik országos dalünnep lesz a magyar hazának jelentékeny társadalmi és művészi eseménye. Érdekes az esemény, érdekes annak kerete a nagy magyar város, ahol virágzik a mezőgazdaság, szorgosan, eredménnyel dolgozik az ipar s élénk a kereskedelem s a gazdasági élet lüktető hullámverése mellett igaz szeretete lakozik a magyar tudománynak és a magyar művészetnek.

Az országos dalünnep a magyar dalosgyesületek országos szövetségének a visszatérő, három évenként megismétlődő eseménye. Ez a szövetség nagy multra tekint vissza. Hajdani országos ünnepei a magyar társadalom és művészet rendezkedő és szervezkedő éveiben, a megelőző évtizedekben jegecesedési pontjai voltak azoknak az elemeknek, amelyek az ország boldogulásában főpillérnek tartották az élénk, igazi magyar művészeti életet s azt, mint fejlesztésre képes televény földben, az erős magyar társadalomban kívánták elültetni.

Ma az országos dalünnep társadalmi jelentősége némileg meghanyagott, nálunk Székelyudvarhelyt pedig már-már kialvóba van, mert az izgatott, különféle befolyások által ingadozóvá tett magyar társadalom veszedelmesen keresi a művészetet — csak, mint élvezeti cikket és ezt nem találja meg a dalegyesületekben, amelyek tulajdonképpen a társadalom önzetlen művészeti telepei. Adal az egyén lirája, a dalárda a társadalom hangszere s olyan ez a hangszer, amilyen maga a társadalom.

A magyar társadalom mai szerte-húzó, töredezett, egység nélkül szüklődő benső mivolta visszatükröződik abban, hogy igazi nagy, a társadalmat egybefoglaló hatása ma a magyar dalnak nincs. És ez nagy hézaga a magyar társadalomnak. A művelt nyugat nagy társadalmi egységeket tud teremteni s abban rejlik azoknak a nemzeteknek igazi ereje, hatalma. Mi erre képesek nem vagyunk. És ez a mi gyengeségünk. A minék egyik főoka az, hogy a dalban még mindig nem tudtuk megkeresni azt a kapcsolatot, amely a társadalom különböző rétegeit összefoglalja.

Szeretünk a mi nagy és igen sokszor túlzott nemzeti önértékünk rövidlátójából kicsinyléssel tekinteni a külföldre, ahol igazán nagy erők születnek meg a dal összefoglaló, a társadalmi különbségeket kiegyenlítő hatalmából. Ott a dalárda nemzeti szalon, ahol a vezető művelt középosztály találkozik a kereső osztályok legkülönbözőbb elemeivel. A honoriációrok együtt vannak a gazdákkal, iparosokkal, kereskedőkkel; a társas érintkezés, a dal fölmelegítő hatása bensővé teszi és az érintkezés 'eme pontján kiegyenlítődik a társadalmi különbség.

Erre volna nekünk is szükségünk különösen Székelyudvarhelyt fokozottabb mértékben, mint a minőben ma éppen a Székely Dalos egyesület gyengébb hatása következtében megvan. Nemzeti hibánk, hogy raffináltan keressük és találjuk meg a válaszó vonalakat, a hasító ékeket, nehogy valamiképp az erős és egységes magyar társadalom megszülethessék.

Ennek az erős és egységes magyar társadalomnak pedig a nemzeti dal hatalmas előmozdítója lenne s ha ez eddig kifejlődött volna, tizezrével vándorolna mai nagy ünnepre a székely-magyar az Alföldre; megmutatván kifelé is a társadalmi erőt, ami benne rejlik.

Több jóakarat, több támogatás a

dalos egyesületeknek. Kevesebb a gunyból, a lenézésből, a magyar társadalom és nemzet eme tüzhelyein s akkor bizonyára hatalom lesz nálunk is a dal.

Szterényi államtitkár beszéde.

Az ország kisiparoságának — sajnos — kerekén 62 százaléka már minden segédszemélyzet nélkül dolgozik. Ezek természetesen semmiféle terhet sem viselnek. A többi 48 százalék tulajdonom része egy-két segédet vagy inast foglalkoztat. Ezek ezelőtt a járulék egyharmad részét fizették, ma a paritás biztosíthatása érdekében, hogy a munkásbiztosítás kiragadtassék az egyoldalú hatalmi körből, felét fizetik, de az országgyűlés által felvett módosítás alapján a törvénynek rendelkezése szerint öt éven át csak 2 százalékos. Azok a kisiparosok, kik azelőtt 3 százalékos járulékkal voltak megterhelve, ma egyetlen fillérrel sem fizetnek többet, mint azelőtt. Azoknál ellenben, kiknél a járulék, azelőtt is 2 százalék volt, tényleg jelentkezik némi emelkedés. Olyan-e az az emelkedés, hogy jogos panasza adhat okot? Csak a vidéki viszonyokat veszi itt alapul, mert Budapesten azelőtt is 3 százalékos járulékkulcs állott fenn. A vidéki iparossegédek tulajdonom többségének átlag napi 2 korona a munkabére. A legnagyobb része a vidéki kisiparosoknak — a segédszemélyzet nélkülieket már figyelmen kívül hagyva — egy segédet és egy inast alkalmaz. Egy ily kisiparos teherterhelte az új törvény alapján hetenként 5 fillér, évente 2 K 60 f; ha pedig csak egy segédje van, akkor heti 3 fillér és évi 1 K 56 f, 3 segéd mellett heti 9 f, évi 4 K 68 f, 4 segéd mellett heti 12 f és évi 6 K 21 f, végül, — a mi sajnos igen kevés van az országban — 5 segéd mellett heti 15 fillér és évi 7 K 80 f. Azt mondhatná valaki, — folytatta fejtegetéseit az államtitkár — hogy tendenciózusan a legelsőbb fizetési osztályt vettem és innen a kedvező eredmény. Igaz, hogy e szemrehányás jogosulatlan lenne, mert hisz a tényleges bérviszonyok a mérvadók. Mégis vegyük azt az esetet is, a midőn az iparossegéd napi bére 3—4 K közt váltakozik. Sajnos, ilyen ipari viszonyaink nincsenek! Ez esetben egy iparos 1 segéddel mindössze heti 7 fillérrel és évi 3 K 64 fillérrel fizetne többet, mint azelőtt; ha pedig veszünk 1 segédet, 1 inast, akkor többete heti 9 fillér és évi 4 K 69 fillér, 2 segédet és egy inast, akkor többete heti 16 fillér és 8 K 36 f; sőt ha itt is az öt segédet foglalkoztató kisiparosig terjesztjük ki a számítást, akkor az ilyen kisiparos teherterhelte mindössze heti 35 f és évi 18 K 20 f.

Ime a nagy panaszoknak tárgyi alapja! Ezekből az adatokból megítélheti mindenki e panaszok alapos voltát.

Ezzel azonban korántsem akarja mondani, hogy a törvényen a gyakorlati élet szempontjából nincs javítani való. Kétségkívül van, mert mint minden emberi alkotásnak, ennek a törvénynek is vannak hibái és hiányai. Nem is tagadja a hiányokat, pótolni is akarja azokat, sőt az erre vonatkozó törvényjavaslat teljesen készen is van már, mely segíteni lesz hivatva az eddig tapasztalt legsúlyosabb bajokon: egyszerűsíteni lényegesen az eljárást és ezzel az iparoság terheit; intézményesen gondoskodni arról, hogy a pénztárak ne válhassanak egyoldalú hatalmi tényezőkké és feltétlenül biztosítani, miszerint ezek személyzete a munkaadókkal és munkásokkal szemben egyaránt pártokon kívül álljon.

A munkaadók szívesen hoznak áldozatokat munkásaikért, de ezzel szemben biztosítékot akarnak az iránt, hogy ez áldozatok nem fordit-

atnak ellenük. Ezt a biztosítékot meg fogja adni nekik a szóban levő törvényjavaslat.

Végül megemlékezik a szociális irányu alkotások rendjén az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézetéről szóló törvényről is. Itt megjegyzi, hogy ha helyes és szükséges volt gondoskodni az ügyvédek kötelező nyugdíjbiztosításáról, immár elérkezett volna az ideje az ipari és kereskedelmi alkalmazottak aggkor- és rokkant-biztosításának, valamint a kisiparoság kötelező nyugdíjbiztosításának is.

Az államtitkár beszédét így fejezte be: Teljes tárgyilagossággal vázoltam a kormány és törvényhozás 3 éves tevékenységét. Nem részletben természetesen, hanem csupán vonásaiban. Bizvást állíthatom, hogy komoly munka korszaka vala és ha ezt a munkásságot elfogulatlanul hasonlítjuk össze alkotmányunk helyreállítása óta bármely hasontartalmu korszak tevékenységével, lehetetlen el nem ismerni, hogy ezen 3 év legproduktívabb korszakunk volt. De lehetetlen el nem ismernünk azt is, hogy gazdasági és szociális tevékenység még nem domborodott ki a kormányzati ülésben úgy, mint ezen idő alatt. Ez kifejezésre jut abban is, hogy a mai 3 évi működés alatt alkotott 162 törvényből 108 gazdasági és szociális jellegű.

Ez a tevékenység irányjelző a jövőre nézve.

Arra a jövőre, mely iránt — nem tagadom — komoly aggodalmaim vannak, mert nem látom az összefoglaló munkát sehol, mely azt komolyan előkészíteni alkalmas legyen.

Mint a megfigyelő állomáson horgonyzó hadihajó védett vizeken a legerősebb fényszóróval kémleli ki az előtte elterülő térséget, úgy lenne nekünk is kötelességünk védett helyzetben ily fényszórót alkalmazni és kutatni, nem mutatkozik-e közgazdaságunk egén veszélyt magában rejtő jelenség? E helyett a mi hajónk állandóan háborgó tengeren mozog és nem jut csendes vizekre.

Pedig csak kis éberséggel is lehetetlen nem látni meg azt a nagy veszedelmet, mely bennünket több oldalról, de különösen Ausztria nagy vasutállamosítási és hajózási akciójával fenyeget. Nem ma, hanem néhány év múlva. A mikor új szerződéses tárgyalásokra fog kerülni a sor. Mi pedig ezalatt elmulasztjuk legjobb munkaidőnket, azt, melynek szorgos kihasználására volna szükség, hogy vereséget ne szenvedjünk akkor, mikor az új berendezésre kerül a sor.

Ma még nem késő. De ha soká tart az az áldatlan politikai helyzet, melyben vagyunk; ha még soká leköti legjobb erőinket az örökös harc, akkor félt, hogy komolyan kockáztatjuk vele éppen azt, a miért a harc folyt: gazdasági önállóságunk megeremését.

Pedig, hogy lehet azt komolyan előkészíteni, bizonyosság rá a legutóbbi 8 év ipari munkája, mely alatt a lehető legrosszabb viszonyok dacára is oly eredményt értünk el, hogy minden okunk van teljesen megelégedettnek lenni vele. 8 év után t. uraim 1899-től 1906-ig gyári iparunk kerekén évi 6.000.000 koronával termelt többet, 80.000 munkással foglalkoztat többet és 12 millió q szénnel fogyaszt többet, mint 8 évvel ezelőtt. És ha ezen idő különböző anyagdrágulását is számba vesszük és azt a legmagasabban 30 százalékra vesszük, akkor is évi gyáripari termelési többletünk kerekén 400 millió korona. Vegyük hozzá uraim kisiparunk sok ágának számokban ki nem fejezhető megerősödését és az e téren megnyilatkozó egészséges fejlődést: akkor oly eredménnyel állunk szemben, mely biztató a jövőre nézve és azt mutatja, hogy ha fokozottabb mértékben foglalkoznánk iparunk fejlesztésével: gazdasági ön-

állóságunk utjait erőteljesen egyengetnők.

Csak hogy ez egymaga még nem elég. Komoly, nagyarányu közlekedési, vasuti és vízi, valamint nagyarányu földmívelési politika is szükséges hozzá. Ha ezt a munkát elvégezzük, erőt gyűjtünk az ország számára. Ha elmulasztjuk, még több erőt veszítünk.

Nem kicsinylem t. uraim azt a fontos kérdést, mely körül ma a politikai harc foly: a bankügyet. Nagy gazdasági jelentősége elvitathatatlan. Kezdetől fogva azon az állásponton voltam, hogy ha az önálló bankot súlyos anyagi kockázatok és politikai bonyodalmak nélkül meg lehet most teremteni, akkor meg kell azt oldani. Legyen egy időnként visszatérő ütköző ponttal kevesebb; ugysis tulon túl sok van a két álam között. De viszont azt is ugyanily nyíltsággal ki kell jelentenem, hogy oly nagyfontosságúnak a bankkérdés mostani, tehát határidőhöz kötött megoldását nem tartom, hogy azért az ország egész gazdasági fejlődését kockáztassam, sőt alkotmánykonfliktust idézzek elő miatta. Pedig ezt a fejlődést komolyan látom veszélyeztetve. Nyugodt fejlődésünket csak a korona és a nemzet egyetértése biztosíthatja. Épen ezért óhajtható lenne, hogy megtaláljuk a módját és utját az egyetértés helyreállításának, a korona hatalmának öregbítésére és a nemzet erejének gyarapítására.

Nincs az a hatalmas ország a világon t. uraim, melyet egy két-három évenként visszatérő súlyos politikai válság tönkre ne tenne. Annál inkább egy ilyen országot, melyet belső és külső ellenségek nyugvópontra jutni amugy sem engednek.

Azért az ország iránt tartozó kötelességünk, hogy keressük a megértés utjait s normális parlamenti viszonyokat teremtve, újabb komoly munkához fogjunk.

Kétségkívül nagy munkát végeztünk aránylag rövid idő alatt. A munka nagyobb része azonban még hátra van. Új helyzet előtt áll az ország és ez az új helyzet új feladatokat szab. E feladatokat meg kell oldanunk. Szívesen, örömmel veszem ki e munkából a magam szerény részét: Kérem hozzá t. uraim az önök további szíves támogatását és bizalmát. (Zajos helyeslés, hosszantartó taps és éljenzés.) (Vége.)

Udvarhelyvármegye népoktatása.

A vármegyei népoktatásügy f. évi július havi állapotának főbb mozzanatairól Rhédei János hivatalvezető kir. s. tanfelügyelő jelentését a közgazgatási bizottság ülésén a következőkben terjesztette elő:

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter ur 1909. évi június hó 4-én 65778. szám alatt kelt rendelete alapján Homoródalmás, Székelymuzsna, Alsósófalva, Bögz és Parajd községekben kisdudóvoda létesítésére irányult tárgyalások sikerhez vezettek. Ez alapon Székelymuzsna és Parajd községekben az állami óvoda szervezésének kimondása iránt illetékes felsőbb helyen előterjesztést tettem.

Az említett többi községek szervezési iratai — a kir. s. tanfelügyelő közbejött betegsége miatt — elintéztést nem nyerhettek. Felsősófalván a tárgyalás sikere biztosítható nem volt.

Vargyason a tárgyalás függőben maradt. Székelykereszturon, Bözdön és Etédén pedig utazási költség és idő hiányában a szervezési tárgyalások nem voltak megtarthatók.

A székelyudvarhelyi állami elemi és polgári iskolai építkezések mű-

egyen-
nem
őleke-
nagy-
szük-
kát el-
ország
g több

azt a
ma a
ügyet.
lvitat-
on az
az ön-
ckáza-
nélkül
r meg
nként
sebb;
ét ál-
gyan-
enem,
bank-
dóhoz
hogy
gi fej-
nány-
Pedig
n ve-
ünket
egyet-
őhaj-
uk a
hely-
ának
jének

a vi-
t-há-
s po-
Annál
helyet
rugvó
dnek.
5 kö-
meg-
nenti
moly
égez-
tt. A
még
az
fel-
meg-
mmel
agaim
rását
nosz-
ége.)

ása.

. évi
zza-
ezető
köz-
övet-
atás-
nius
ren-
Szé-
z és
léte-
rhez
zsna
lami
ránt
ztést

szér-
yelő
nté-
lván
nem

ben
özö-
tség
tár-
tók.
lemi
mű-

szaki iratainak elkészíthetése céljá-
ból a vonatkozó helyszinrajzot
Miniszter ur ő nagyméltóságának
felterjesztettem.

A székelykereszturi állami tanító-
képző igazgató-tanácsába az elhunyt
Sándor János helyére, Borbély Sá-
muel nyugalmazott áll. tanítóképezdei
igazgató neveztetett ki.

A helybeli állami polgári leány-
iskolába Poór Gizella tanítónő helyére
Musza Mária salgótarjáni áll. polgári
iskolai tanítónő helyezettett át.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi
Miniszter ur Czirmai Lajos felsőrá-
kosi állami elemi iskolai tanítót, ki
a marosvásárhelyi kir. ítélőtábla
által hűtlen kezelés vétsége miatt
egy évi fogházra és egy évi hivatal-
vesztésre ítéltetett, állomásától el-
mozdította és az ellene folyamatban
volt fegyelmi eljárást megszüntette.

Hivatalom munkássága az elmúlt
hóban a vármegyei népoktatás álla-
potáról szóló részletes kimutatás
összeállítására, — az állami elemi
iskolák fűtési szükségleteinek meg-
állapítására, — az állami és állami-
lag segélyezett községi elemi nép-
iskolák ifjúsági könyvtárának forgal-
mára, a könyvtárak beszerzési ár-
nak törlesztésére, végül az állami
és államilag segélyezett községi
elemi népiskolák 1909—10. évi tan-
tervének és órarendjének felülvizsgá-
lására terjedt ki.

Az elmúlt hó alatt a vármegyei
közigazgatás különböző viszonyait
buzgón tanulmányoztam. Tanulmá-
nyaim eredményei a következők:

1. A vármegye teljesen be van
népesítve iskolákkal. Iskola csakis
Ábránfalva, Décsfalva, Jásfalva, Ma-
gyarandrásfalva, Nagykede és Tibód
községekben nincsen. Ezen községek-
ben iskola nem is létesíthető, mivel
a tankötelesek száma 4—15 között
váltakozik.

2. A küsmődi református, a korondi
községi, a zetelaki, lövétei, székely-
bethlenfalvai, nyikómalomfalvai és
fenyédi róm. kath. elemi iskolák
fejlesztése elodázhatatlan. Vonatkozó
javaslatokat lesz szerencsém az ülés
folyamán előterjeszteni.

3. Az atyhai, böződujfalusi, kápol-
násfalusi, nyikómalomfalvai, székely-
lengyelfalvai székelyvécei és szent-
egyházsfalvai róm. kath., továbbá az
erkedi görög keleti, a firtosváraljai és
sükői községi elemi népiskolák elhe-
lyezése nem megfelelő; de remény
van ahhoz, hogy ez iskolák 1910.
október hó 1-ig törvényszerű elhe-
lyezést nyernek; ellenben a szent-
demeteri róm. kath., a csehétfalvai
unitárius, az erdőfülei (egy tanterem),
a hodgyai és kányádi református, a
homoródbenei, magyarfeleki és szé-
kelyhidegkuti gör. keleti, a bétai, gagyai,
homoródujfalusi, kecsedkislaludi,
kénosi, korondpálpataki, oroszhegy-
dűfalvai és székelyvarság nagykut-
pataki, a székelyfancsali, a székely-
magyarósi és székelyvarsági községi,
végül a szentkeresztbányai magán
elemi iskola elhelyezése nemcsak
tarthatatlan, de reménytelen is.

4. Kulturpolitikai szempontból élénk
figyelemben részesítendő: a homo-
ródaróczi, homoródbenei, erkedi,
magyarfeleki, székelyhidegkuti és
székelyandrásfalvai elemi népiskolák.

5. A vármegye területén egyetlen
kisdóvóda van. Ez a székelyudvar-
helyi községi kisdóvóda, melynek
államosítását tervbe vettem. Ezen-

kivül 5—6 éri turnusra felosztva,
a következő községekben ohajtók
állami kisdóvódát szerveztetni:

Siklód, Székelyderezs, nagygalamb-
falva, Kőrispatak, Székelyzsombor,
Felsőrákos, Agyagfalva, Homoródda-
rócz, Oklánd, Székelyszenterzsébet,
Magyarhermány, Kissolymos, Fiát-
falva, Olasztelek, Nagysolymos, Ho-
moródszentpál, Bardócz, Bibarcfalva,
Korond, Székelyudvarhely, Karácson-
falva, Homoródszentmárton, Székely-
száldobos, Siménfalva, Alsóbódog-
falva, Székelydalya, Ujszékely, Szent-
ábrahám, Kisbaczon és Bágy.

Székelyudvarhely, 1909. aug. 11.

Rhédei János s. k.

hivatalvezető kir. s. tanfelügyelő.

HIREK.

KURUC DAL.

Huzzad, huzzad a hegedűt,
Szakadjon a hurja;
Ha egyiket elvégezted,
Kezd el a mást újra.
„Nosza rajta jó barátim
Igyunk egészséggel,
Menjen táncra ki-ki köztünk
Az ő kedvesével.”

Nincs e földön, sem az égben
A magyarnak párja;
Hogyha táncol, a nótáját
Énekelve járja.

Rajta fiuk, magyar fiuk
Harsogjon a nóta:

Rákóczynak lelke legyen
Előttünk a kóta!!

József János.

— Iparfejlesztő bizottsági ülés.

Udvarhelyvármegye iparfejlesztő bi-
zottsága tegnap d. u. 5 órakor U g-
r o n Ákos főispán elnöklété alatt
ülést tartott, melynek lefolyásáról
jövő számunkban hozunk tudósítást.

— **Rendtartományi gyűlés a helybeli zárdában.** Az erdélyrészi
szent Ferenc rendfőnökség az idéni
nagygyűlését a helybeli zárdában
tartotta. Mint hivatalosok részt vet-
tek: P. László Polykárpp több ideig
erdélyrészi rendtartományi főnök és
6 év óta a magyar-osztrák monarchia
területén levő ferencrendiek képví-
selője Rómában; Simon Jenő szintén
több éven át érdemes rendtartományi
főnök s a Ferencz József-rend lo-
vagja; P. Kory Ottó jelenlegi pro-
vinciális; P. Trefán Leonárd rend-
főnök kelyettes és a „Szent Ferenc
Hirnöke” szerkesztője; P. Béres Gau-
denc, Rozsnyay Barnabás Rómában
végzett theologiai tanárok; P. Kas-
say Kelemen dévai és P. Biró Lő-
rinc dézsi zárdafőnök, mint rend-
tartományi tanácsosok. A gyűlés ha-
tározata folytán a helybeli zárda
személyzete: P. Csizsér Bonaventura
zárdafőnök, P. Máthé Özséb helyettes
zárdafőnök, a IV., V. és VI. osztály
tanítója a róm. kath. fiúiskolánál,
P. Sinka Antal hitszónok; fr. Nagy
Simon és fr. Biró Guidó szakácsok
és sekrestyések.

— **A Székely Dalegylet sorsa.** A
székelyudvarhelyi Székely Dalegylet
kedden este tartotta meg évi rendes
közgyűlését Dr R á c z k ö v i Sámuel
elnök, majd később Nagy János
működő tag, ideiglenesen megbízott
elnök vezetésével. A tárgysorozat
legfontosabb pontját az egylet to-
vábbi fönmaradásának kérdése ké-
pezte. Szavazás után a jelen voltak
tulnyomó része kimondotta, hogy a

Székely Dalegylet 25 éves koszosus
multját semmiségbe veszni nem en-
gedik, e helyett szélesebb körű ak-
ciót indítanak és új erővel az egy-
let megerősítése mellé állanak s a
város közönségét is ily irányban tá-
mogatas nyújtására kérik. Az eddigi
vezetőség sajnálatos, mert végleges
lemondása következtében, ideiglenes
vezetőségre bízták az ügyeket, míg
a közelebből megtartandó rendki-
vüli közgyűlés — újakat választ.
Mindenesetre kívánatos, hogy az
utóbbi időben előfordult érdeklődés
hiánya miatt oly sokat szenvedett
Dalegylet egy maradandóbb és nyu-
godtabb jövőhöz jusson és váro-
sunknak ismét — mint hajdan —
büszkeségévé váljon.

— A városi tanács védekezése.

Mult számunk megjelenése előtt nem
vettük észre, hogy a polgári önképző-
kör helyiségének felmondása ügyé-
ben Soó Domokos v. tanácsos, h.
polgármester és Dr Pál Ernő v.
tiszti-ügyész urak aláírásával nyilat-
kozatot bocsátottak közre — a vá-
rosi tanács álláspontjának védelmére.
Mi teljes tisztelettel meghajlunk a
tanács hivatali helyiségeinek tulzsü-
foltságára, türehtetlenségére vonat-
kozó érvelésük előtt s azt kétségbe
sem vontuk. Azt azonban kijelentjük,
hogy új hivatalt, az eddiginél nagyobb
személyzetet — tudtunkkal — nem
állítottak be. Eddig a meglevő hiva-
talok (még a vámkezelőség is) elfér-
tek az emeleten. Ha tehát a vám-
kezelőség külön szobát kapott, akkor
a többi hivatalok még jobban el
kell férközzenek. Hogy pedig telje-
sen megfelelő helyük legyen, azt
csakis az új városház felépítésével
érhetjük el. A mit különben a köz-
birtokosságtól kölcsönvett 300,000
koronából már évekkal előbb meg
lehetett volna cselekedni. Ma már
ez összegből van ugyan 300, de
ezer nélkül. Nem vonjuk kétségbe,
hogy a polgári önképző-kör igen
jól és gazdaságosan értékesíti bérelt
helyiségét. Ez az ő érdeme s meri
kulturális célja van, magának a vá-
rosnak is dicsősége. Ha pedig a vá-
ros a körtől évi 1500 korona bért
kap s még a tűzoltóság őrhelye és
szertára is ott lehet, azonnal eléggé
ki van használva az a ronda épület,
melynek ablakait az ige tartja, téli
fűtéséről meg beszélni sem lehet.
Ha a Minder féle házat lebontják,
háza van még a városnak: egy-két
szobát könnyebben kiüríthet, mint —
egy szobáért az egész emeletes nagy
épületet. A pótladó emelkedés —
sajnos — nagyon is nem „csak
üres agyrem.” Hiszen évről-évre sza-
porodik anélkül, hogy valami kézzel
fogható eredményt látnók. Az ön-
képző egylet, mint olyan természe-
tesen jogi személy. De annak tagjai
külön-külön teherviselő polgárai e
városnak. Ezt semmiféle fiskális
rabulisztikával ledisputálni nem lehet.
Ha pedig városi polgárokból áll az
egylet s annak érdekeit — alapos
ok nélkül — veszélyezteteti a tanács,
akkor nem lehet „idegen (!?) lében
kanál” egy helyi újság, ha azt köte-
lességszerűen védelmébe veszi és
mint kulturális közművet tárgyalja.
Különben — azt hisszük — a köz
érdekében mindig jobb, előnyösebb,
ha még az „idegen (!?) lében kanál
szerepére” is inkább vállalkozunk,
minthogy összesűgva-bűgva mutyiz-
zunk és panamázunk, éppen a
közérdek mérhetetlen kárára...
Mivel abból pezsgős, bevert-tükrös
vacsorák és gyakori éjszakai dorbé-
zolások keletkezhetnek ugyan, de
az ilyen tevékenykedés-ből sem a
kultura, sem pedig a polgári társa-
dalom semmilyen előnyöket nem
kaphat. Az ilyen ügyektől némelyeket
bizonyos ideig *repszetheti* a polgár-
ságot lenéző *büszkeség*, de az sem
tarthat — örökké... Végül mi csak
örvendeni tudunk, hogy a tanács az
egylet vezetőségével megegyezett és

igy a körnek 1910. április hó 24-ig
megkegyelmezett. Felszólalásunkkal
mi is csak ezt akartuk elérni s így
nyugodtan bizzuk álláspontunk he-
lyességének elbírálását a nagy-
közönségre.

— **Iskolai értesítés.** A székely-
udvarhelyi róm. kath. elemi leány-
iskolában az 1909—910. iskolai évre
a beiratkozások 1909. szeptember
1-én kezdődnek és bezárólag 9-éig
tartanak, amikor az iskolai év ün-
nepélyes megnyitása Veni Sancte-
val történik. Ugyanekkor nyílik meg
a rendes óvónő vezetése alatt álló
óvoda is, a melybe ugy fiu, mint
leánygyermek felvétetnek. Tandij
nincs. Az igazgatóság.

— **A Székely Egyesület** a bank-
házi Ács Károly-féle alapítvány ka-
mataiból 40—40 korona díjat tűzött
ki 4 mezőgazdasági férficseléd s 3
háztartási nőcseléd jutalmazására.
A kik e jutalmat elnyerni akarják,
tartoznak igazolni, hogy legalább öt
év óta e megyében szolgálnak s
szolgálatuk hűségével, pontosságá-
val és becsületességével gazdáik leg-
teljesebb elismerését kiérdemelték.
Csatolniok kell továbbá a jutalomért
való folyamodványukhoz cselédköny-
vüket is és a lakóhelyük szerint
illetékes községi előljáróság által ré-
szükre kiállított erkölcsi bizonyít-
ványt. A jutalomért való pályázati
kérelmet ekként felszerelve, folyó évi
október hó 15-ig kell beadni az
illető járás szolgabírójához, illetve
Székelyudvarhelyen a város polgár-
mesteréhez.

— **Gombos Sámuelné** szül. ma-
rosfelei Lengyel Róza, Gombos Sá-
muel nyug. tanár köztisztletben
álló felesége, életének 62-ik, házasa-
guk 35-ik évében rövid szenved-
és után e hó 10-én d. e. fél 10
órákor váratlanul elhalt Székelyke-
reszturon. Temetése nagy részvét
mellett, csütörtökön délután volt.
Halálát férjén és gyermekein: Gom-
bos Rózsika férj. Viola Miklósné,
Dr Gombos János ügyvéd és neje
szül. Lukács Margit, Gombos Esz-
tikén kívül testvérei: özv. Máthé
Lajosné szül. Lengyel Gizella és
gyermek, özv. Felméry Mózesné
szül. Lengyel Ilka és gyermekei,
Ajtai K. Gyuláné szül. Lengyel Janka
és gyermekei, valamint Dr Lengyel
József vármegyei tisztí főorvos és
neje Máthé Mariska és gyermeke,
nemkülönbben unokahugai és uno-
kaöccscse: Báró Sebesy Sándorné
szül. Lengyel Janka, Dr Solymossy
Istvánné szül. Lengyel Sarolta és
Lengyel József gyászolják.

— Jegyzők és orvosok illetménye.

A községi jegyzői fizetési alap létesí-
tésről szóló vármegyei szabályren-
delet, valamint az orvosi alap-ról
intézkedő helyügyminiszteri rendelet
szerint a községi kör- és segédjegyz-
zők, valamint a községi és köror-
vosok fizetését, fizetékieskiegészítését,
kör-, személyi és helyi pótlékát,
esetleg lakáspénzét is, végre az orvo-
sok uti átalányát a lakóhely szerint
illetékes állami pénztárnak (adóhiva-
talnak) kell kiszolgáltatnia. Az említett
illetmények felvételének megkönnyí-
tése céljából, Wekerle Sándor minisz-
terelnök mint pénzügyminiszter most
kiadott körrendeletében megengedi,
hogy azok ama jegyzőknek és orvo-
soknak, a kik nem az adóhivatal
székhelyén működnek, posta után
küldessenek el.

— **Kosaras táncvigalom.** A Zete-
lakán szünidőző tanuló-ifjúság folyó
hó 22-én (vasárnap) a Szabó Gábor
vendéglőjében az Olvasókör javára

MAGYAR ÁSVÁNYVIZ

forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V.
Báthory-utca 5. szám

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomorba
ellen
Borszéki Főkut az ásványvizek királya kőszvény ellen
Borszéki Kossuth, v. s. z. e. g. n. s. g.
ellen
Bodoki Matild, alkális savanyuvíz

Boross, vesebaj ellen — — — —
Borhegyi hugyhajtó — — — —
Boholti, üdítő víz — — — —
Előpataki, sárgaság ellen — — — —
Felsőrákosi Mária, légcsőhurut ellen — — — —
Hargitaligeti, üdítő ital — — — —

Horgász, étvágygerjesztő — — — —
Kásonfőkut-Salutaris jód és lithium tartalmu
Répáti, égvényes ásványvíz — — — —
Székely-Szelters, idült gyomorba
ellen
Sztokjai, cukorbetegség ellen — — — —

Kérdezze meg az orvosát
és megtudja, hogy a

természetes ásványvíz

gyógyhatása és kellemes íze össze nem
hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizei pótolhatók.

zártkörű kosaras táncvigalmat rendez személyenként 1 K, családonként 2 K 50 f belépési díjjal. Kezdeté este 7 órakor lesz. Jelszó: jókedv és egyszerűség.

— **Korcsmai gyilkosság.** Nemcsak a pálinka-ivás gyilkolja a székelyt, hanem — ha részeket lesznek — még a különben jó barátok is leölik egymást. Ilyen eset történt múlt vasárnap Ócsfalván, hol Pál József (Alberté) és László Illés együtt mulattak. E közben összekülönböztek és László Illés bicskával Pál Józsefet leszúrta, aki rövid idő múlva kiszenvedett. Lászlót a csendőrség letartóztatta és a helybeli kir. ügyészség fogházába kísérte.

— **Kosaras-bál Hodgyában.** A Hodgya községben szünetelő ifjuság e hó 22-én (vasárnap) özv. Bedő Áronné házában zászló-alap javára kosaras táncvigalmat rendez, melyre a t. közönséget e helyen is meghívja a rendezőség. Belépés személyenként 80 f, családjegy 2 K. Jó borból és zenéről gondoskodtak. A multság d. u. 5 órakor kezdődik és másnap virradtig tart.

— **Egy városi tanácsos tanulmányútja.** Budapest székesfőváros polgármestere Rényi Dezső tanácsost minap Zürich város szemétegető telepének és pormentes háziszemétygyűjtő berendezésének, továbbá Vitrijben a párisi háziszeméty különleges rendszer szerint történő feldolgozásának, több német város hasonló berendezésének, valamint a kátránnyal és egyéb szerekkel eszközölt utpormentesítésnek tanulmányozására küldötte ki. Mindenütt tesznek valamit a város ügyeinek előbbrevitele érdekében. Nálunk az egyszerű aktagyártás mesterségével megelégszünk. Minek cammognánk valamivel előbbre? Hiszen nekünk így is nagyon jól van.

— **Tánciskola.** Simkovits József okl. táncitanító szeptember elején Székelyudvarhelyre érkezik és táncintézési tanfolyamát megtartja.

Méhészet.

Méhészeti előadások a Székelyföldön. Nagy János hetedik kerületi (székelye: Kolozsvár) állami méhészeti szaktanító folyó évi szeptember havában a következő székelyföldi községekben tart előadásokat: 9. és 10-én Szentkeresztbányán, 11-én Csiksomlyón, 12-én Gyergyócsomafalván, 13-án délelőtt Csikborsován, délután Csikcsicsón, 14-én d. e. Csikszentléleken, délután Csikszentesen, 15-én Csikesekefalván, 16-án Oltszemen, 17-én d. e. Fotosmartonoson, délután Szentivánlaborfalván, 18-án d. e. Sepsibesenyőn, délután Albison, 19-én délelőtt Felsőcsernátonban, délután Futásfalván, 20-án Torján.

Szerkesztői üzenetek.

K. Gy. H. Az ugorka-saláta tényleg most a meleg időjárás miatt keserűbb mint máskor. Azonban e kesernyesség főoka nem annyira az ugorkában, mint inkább annak elkészítési módszerében keresendő. Ugyanis ha meghámozás, szeletelés beözás után az ecetet azonnal ráönti és feltálatja, így a legjobb ugorkának is kesernyős íze lesz. De ha ecetezés előtt minél tovább sózva hagyja, a keserű levelet leönti s az ugorkát kicsavarja és azután ecetezi meg, akkor keserű nem lehet. Szíves üdvözet!

H—a. P. A szüntelen való nevetés bizonyos vizeszű, tartalom nélküli egyént jelent. A társaságokban levő vice mesterek tréfáit ugyan le nevetik a hallgatók, de azért igen kevésre becsülik azok szerzőit, sőt ugynevezett udvari bolondoknak tartják. Különben is igen mély és gyakorlott elmesség kell ahhoz, hogy valaki egy társaságot tréfával tudjon szórakoztatni s ne hogy a rendes dolgából kifogyva, csömört okozó témákra fanyalodjék. A mindenkori kész tréfa olyan mint a hazugság; ezt és azt sem hiszik el, hogy a tréfás ember okos szót is szólhat. A tréfával csak úgy élhetünk tehát, mint a sóval az ételek között. Kevés jó ízű: az igen kevés vagy sok, mindent elront.

Eladó méhek.

Tenyésztésre és tartásra igen kitűnő eladó méhek kaphatók kúpos kasban Énlakán (Udvarhelymegye). Értekezhetni a lelkésszel.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Magyar királyi államvasutak.

Üzletvezetőség Kolozsvárt.

21951 1909—II. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége nyilvános versenyt hirdet a magyar királyi államvasutak Tővis állomásán létesítendő fejeleteli épület egyik két emeletes pavilonjának, valamint a hozzá csatlakozó földszintes földalék épületnek előállítására céljából szükséges munkák végrehajtására.

A tervek, a költségvetés, az ajánlati minta és a szerződés tervezete, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége pályafentartási és építési osztályánál (Boeska-tér 4 szám II. emelet 52 ajtó sz.) valamint a nagyenyedi osztálymérnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott az ajánlattételhez szükséges nyomtatványok díjtalanul megszerezhetők.

Az ajánlatot, valamint a hozzá tartozó mellékleteket szabályszerű okmánybéllyel kell ellátni, az ajánlatot és mellékleteit két tanu előttemezése mellett alá kell írni és az ajánlatot mellékleteivel pecséttel ellátott fonallal kell összefűzni.

A szabályszerűen kiállított ajánlatot és mellékleteit pecséttel lezárt sértetlen bor-

tékban kell elhelyezni és legkésőbb 1909 évi augusztus 28-án déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének titkárságánál közvetlenül, vagy posta útján beküldeni.

Az egyes munkanemekre külön-külön is lehet ajánlatot tenni.

Az ajánlat borítékát következő felirással kell ellátni.

Ajánlat a 21951 II. számú versenyárgyalási hirdetésben kiírt munkákra.

Ajánlattevő köteles bántéppénz gyanánt az általa ajánlott végösszeg 5 százalékát készpénzben vagy biztosítékképpen érték-papírokban hivatkozással a jelen hirdetés számára legkésőbb az ajánlat benyújtását megelőző napon vagyis 1909. évi augusztus hó 27-én délután 1 óráig a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének gyűjtőpénztárába (Boeska-tér 4 szám földszint) letenni.

A bántéppénzről szóló, letétjegy az ajánlatához nem csatolandó.

Az értékpapírokat a budapesti áru és értéktőzsdén legutóbb jegyzett, de a névértéket meg nem haladó árfolyam szerint számítjuk.

Csak szabályszerűen kiállított, pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett ajánlatokat fogunk tárgyalás alá venni.

Bántéppénz nélkül vagy elkésve benyújtott, valamint az olyan ajánlatokat, melyeket nem az előírt módon tesznek, vagy a melyből valamely melléklet hiányzik nem vesszük figyelembe.

A beérkezett ajánlatokat 1909 évi augusztus hó 28-án déli 12 órakor fogjuk felbontani, a mikor az ajánlattevők, vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek.

Az ajánlatok felett 1909. évi szeptember hó 30-ig történik döntés és ajánlattevők ajánlataikkal ezen időpontig kötelezettségben maradnak.

Olyan ajánlattevők, kik szóban forgó ipari munkákat teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily ipari képesítéssel bíró megbízottat megnevezni.

Az ajánlattevőnek vagy megbízottjának ipari képesítésére és a cég bejegyzésére vonatkozó adatok az ajánlatokban felemlítendőek és igazolandók.

Az ajánlattevők, kik a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségével ez ideig üzleti összeköttetésben még nem állottak, illetőleg előtte ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyítvánnyal igazolni, a melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

Alólirott üzletvezetőség fentartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlati árakra való tekintet nélkül szabadon választthasson.

Kolozsvár, 1909. augusztus hó.

AZ ÜZLETVEZETŐSÉG.

(Utánnomás nem díjazunk)

XXXXXXXXXXXX

Névjegyek,
Meghívók,
Eljegyzési
és Esküvői
valamint gyász-
jelentések,
ugyszintén mindenféle
könyvnyomdai és
könyvkötői mun-
kák izléses ki-
vitelben, gyorsan és
pontosan készülnek

Betegh Pál
villamos územre berendezett
könyvnyomdát és könyv-
kötő-intézetét Székely-
udvarhelyen, Kossuth-utca
81. sz. alatt.

Vidéki megrendeléseket azonnal elintézi.
XXXXXXXXXXXX

Magyar kir. államvasutak.

224296—909. F. IV. szám. Igazgatóság.

Hirdetmény.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur folyó évi július hó 17-én kelt 56755/III. sz. engedélye alapján folyó évi augusztus hó 10-től visszavonásig:

1. a magyar belforgalomban (Fiumét is beleértve), továbbá a magyar, az osztrák és a bosnyák-hercegovinai vasutakkal való forgalomban feladásra kerülő kocsirakományu teheráru küldemények felvételénél — az élőállat, friss hus, friss gyümölcs, friss főzelék és tojásküldemények kivételével — a vasuti üzletszabályzat 55. §-a (3) bekezdésében és az ahhoz tartozó IV. díjszabási póthatározmányban előírt eljárás fog alkalmaztatni;

2. Az osztrák-magyar monarchia két államának szerződéses vámterületén kívül fekvő államokra rendelt kocsirakományu teheráru küldemények, — az élő állat, friss hus, friss gyümölcs, friss főzelék és tojásküldemények kivételével — a mennyiben azok elszállítása azonnal meg nem történhetik s a feladó áruját a pályaudvaron ki vanja tároltatni, a rendelkezésre álló tároló helyek befogadási képességéhez mérten, a vasuti árufuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 5. cikk (2), illetőleg a magyar szent korona területén érvényes vasuti üzletszabályzat 55. §-a (2) bekezdésében és az ahhoz tartozó I—III. díjszabási póthatározmányokban foglalt rendelkezéseknek megfelelőleg, csakis a lehető elszállításig való ideiglenes megőrzésre fogadtatnak el;

3. az üzletszabályzatban és díjszabásokban meghatározott be, illetve kirakási idő az üzletszabályzat 69. § a (7) bekezdése alapján 9 nappali órára szállítatik le.)

Értesítjük továbbá a t. szállító közönséget, hogy az üzletszabályzat 56. §-a (4) bekezdése, illetőleg a vasuti árufuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 5. cikk (3) bekezdésében foglalt rendelkezések alapján a Fiuméba rendelt gabonaszállítmányok, őrlemények és hüvelyesek (bab), valamint az osztrák-magyar monarchia két államának szerződéses vámterületén kívül fekvő államokra rendelt gabonaszállítmányok és őrlemények, az üzletszabályzat 55. § a (3) és a vasuti árufuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 5. cikk (2) bekezdése, illetőleg a magyar szent korona területén érvényes üzletszabályzat 55. §-a (2) bekezdésének alkalmazása mellett is, közérdekű érvényesítése szempontjából lehetőleg soron kívül fognak továbbíttatni.

Budapest, 1909. évi augusztus hó 7.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Utánnomás nem díjazatik.

* Jegyzet. A 9 nappali óra a közhírré tett raktári órák kezdetétől annak megszaktítás nélkül való befejeztéig terjedő időtartam alapul vétele mellett számíttatik.

Betegh Pál villam-motoros könyvnyomdát- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt. 1909.